

ΑΝΩΜΑΛΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Τα ουσιαστικά της αρχαίας ελληνικής που δεν κλίνονται ομαλά διακρίνονται σε:

1. Ετερόκλιτα.
2. Μεταπλαστά.
3. Ανώμαλα κατά το γένος.
4. Ιδιόκλιτα.
5. Ακλιτα.
6. Ελλειπτικά.

1. Ετερόκλιτα

Ορισμός:

Ετερόκλιτα ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά τα οποία:

α) σχηματίζονται στον πληθυντικό κατά διαφορετική κλίση.
π.χ.: (ενικ.:) ὁ πρεσβευτής – (πληθ.:) οἱ πρόσβεις.

β) σχηματίζουν μερικές πτώσεις κατά διαφορετική κλίση ή συγχρόνως κατά την ίδια και κατά διαφορετική κλίση.
π.χ.: (ονομ.) ὁ Οἰδίπους – (γεν.) τοῦ Οἰδίποδος / τοῦ Οἰδίπου.

Τα συνηθέστερα **ετερόκλιτα** ουσιαστικά είναι τα εξής: ὁ **υἴος**, ὁ **πρεσβευτής**, ἡ **γυνή**, τὸ **πῦρ**, ὁ **χρῶς** (= το δέσμα, ἡ επιδερμίδα), ὁ **ἄρης** και κλίνονται κατά τον ακόλουθο τρόπο:

Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ υἴος	ὁ πρεσβευτής	ἡ γυνή	τὸ πῦρ
Γεν.	τοῦ υἱοῦ / υἱέος	τοῦ πρεσβευτοῦ	τῆς γυναικός	τοῦ πυρός
Δοτ.	τῷ υἱῷ / υἱεῖ	τῷ πρεσβευτῇ	τῇ γυναικί	τῷ πυρὶ
Αιτ.	τὸν υἴον	τὸν πρεσβευτήν	τὴν γυναῖκα	τὸ πῦρ
Κλ.	(ᾧ) υἱέ	(ᾧ) πρεσβευτᾶ	(ᾧ) γύναι	(ᾧ) πῦρ

Ενικός αριθμός

Ον.	ὁ χρῶς	ὁ ἄρης
Γεν.	τοῦ χρωτός	τοῦ ἄρεως
Δοτ.	τῷ χρωτί / χρῶ	τῷ ἄρει
Αιτ.	τὸν χρωτά	τὸν ἄρη / ἄρην
Κλ.	(ᾧ) -	(ᾧ) ἄρες

Πληθυντικός αριθμός

Ον.	οἱ υἱοὶ / υἱεῖς	οἱ πρόσβεις	αἱ γυναῖκες	τὰ πυρὰ
Γεν.	τῶν υἱῶν / υἱέων	τῶν πρόσβειων	τῶν γυναικῶν	τῶν πυρῶν
Δοτ.	τοῖς υἱοῖς / υἱέσι	τοῖς πρόσβεσι	ταῖς γυναιξί	τοῖς πυροῖς
Αιτ.	τοὺς υἱοὺς / υἱέας / υἱεῖς	τοὺς πρόσβεις	τὰς γυναῖκας	τὰ πυρὰ
Κλ.	(ᾧ) υἱοὶ / υἱεῖς	(ᾧ) πρόσβεις	(ᾧ) γυναῖκες	(ᾧ) πυρὰ

Παρατήρηση:

το ουσιαστικό «ὁ χρώς» και το κύριο όνομα «ὁ Ἄρης» σχηματίζουν μόνο ενικό αριθμό.

(Για τα ετερόκλιτα ουσιαστικά βλ. και Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής, σελ. 89-90, παρ.149).

2. Μεταπλαστά

Ορισμός:

Μεταπλαστά ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά τα οποία κλίνονται σε όλες τις πτώσεις κατά μία ορισμένη κλίση αλλά το θέμα τους μεταβάλλεται - μεταπλάσσεται σε ορισμένες πτώσεις.

Τα συνηθέστερα μεταπλαστά ουσιαστικά είναι τα εξής: ἡ ναῦς, ἡ χεῖρ, ἡ κλείς, ὁ μάρτυς, ὁ, ἡ κύων, ὁ Ζεὺς, τὸ οὔς, τὸ ὕδωρ, τὸ δόρυ, τὸ φρέαρ και κλίνονται κατά τον ακόλουθο τρόπο:

Ενικός αριθμός			
Ον.	ἡ ναῦς	ἡ χεῖρ	ἡ κλείς
Γεν.	τῆς νεῶς	τῆς χειρός	τῆς κλειδός
Δοτ.	τῆ νηί	τῆ χειρὶ	τῆ κλειδί
Αιτ.	τὴν ναῦν	τὴν χεῖρα	τὴν κλειδα / κλείν
Κλ.	(ῶ) ναῦ	(ῶ) χεῖρ	(ῶ) κλείς

Πληθυντικός αριθμός			
Ον.	αἱ νῆες	αἱ χεῖρες	αἱ κλειῖδες
Γεν.	τῶν νεῶν	τῶν χειρῶν	τῶν κλειδῶν
Δοτ.	ταῖς ναυσί(ν)	ταῖς χερσί(ν)	ταῖς κλεισί(ν)
Αιτ.	τὰς ναῦς	τὰς χεῖρας	τὰς κλειδας / κλείς
Κλ.	(ῶ) νῆες	(ῶ) χεῖρες	(ῶ) κλειδες

Ενικός αριθμός			
Ον.	ὁ μάρτυς	ὁ, ἡ κύων	ὁ Ζεὺς
Γεν.	τοῦ μάρτυρος	τοῦ, τῆς κυνός	τοῦ Διός
Δοτ.	τῷ μάρτυρι	τῷ, τῆ κυνὶ	τῷ Δίι
Αιτ.	τὸν μάρτυρα	τὸν, τὴν κύνα	τὸν Δία
Κλ.	(ῶ) μάρτυς	(ῶ) κύων	(ῶ) Ζεῦ

Πληθυντικός αριθμός			
Ον.	οἱ μάρτυρες	οἱ, αἱ κύνες	
Γεν.	τῶν μαρτύρων	τῶν κυνῶν	
Δοτ.	τοῖς μάρτυσι	τοῖς, ταῖς κυσί(ν)	
Αιτ.	τούς μάρτυρας	τούς, τὰς κύνας	
Κλ.	(ῶ) μάρτυρες	(ῶ) κύνες	

Ενικός αριθμός				
Ον.	τὸ οὔς	τὸ ὕδωρ	τὸ δόρυ	τὸ φρέαρ
Γεν.	τοῦ ὠτός	τοῦ ὕδατος	τοῦ δόρατος	τοῦ φρέατος
Δοτ.	τῷ ὠτί	τῷ ὕδατι	τῷ δόρατι	τῷ φρέατι

Αιτ. Κλ.	τὸ οὖς (ῶ) οὔς	τὸ ὕδωρ (ῶ) ὕδωρ	τὸ δόρυ (ῶ) δόρυ	τὸ φρέαρ (ῶ) φρέαρ
-------------	-------------------	---------------------	---------------------	-----------------------

Πληθυντικός αριθμός

Ον. Γεν. Δοτ. Αιτ. Κλ.	τὰ ὄτα τῶν ὄτων τοῖς ὄσι(ν) τὰ ὄτα (ῶ) ὄτα	τὰ ὕδατα τῶν ὑδάτων τοῖς ὕδασι(ν) τὰ ὕδατα (ῶ) ὕδατα	τὰ δόρατα τῶν δοράτων τοῖς δόρασι(ν) τὰ δόρατα (ῶ) δόρατα	τὰ φρέατα τῶν φρεάτων τοῖς φρέασι(ν) τὰ φρέατα (ῶ) φρέατα
------------------------------------	--	--	---	---

Παρατήρηση:

το κύριο όνομα «ὁ Ζεὺς» σχηματίζει μόνο ενικό αριθμό

(Για τα μεταπλαστά ουσιαστικά βλ. και Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής, σελ.90-92, παρ.150).

3. Ανώμαλα κατά το γένος

Ορισμός:

Ετερογενή ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά που έχουν:

α) στον πληθυντικό αριθμό διαφορετικό γένος από ό,τι στον ενικό.
π.χ.: (ενικ.:) ὁ λύχνος – (πληθ.:) τὰ λύχνα.

β) δύο γένη στον πληθυντικό αριθμό.
π.χ.: (ενικ.:) ὁ σταθμός – (πληθ.:) οἱ σταθμοὶ και τὰ σταθμά.

Ετερογενή ουσιαστικά είναι τα παρακάτω, τα οποία σχηματίζουν ενικό και πληθυντικό ως εξής:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
ὁ λύχνος ὁ σῖτος ὁ δεσμός ὁ σταθμός τὸ στάδιον	τὰ λύχνα τὰ σῖτα οἱ δεσμοὶ και τὰ δεσμὰ οἱ σταθμοὶ και τὰ σταθμά τὰ στάδια και οἱ στάδιοι

Ορισμός:

Διπλογενή ονομάζονται τα ουσιαστικά που έχουν δύο γένη στον ενικό αριθμό.
π.χ.: (ενικ.:) ὁ ζυγὸς και τὸ ζυγόν – (πληθ.:) τὰ ζυγά.

4. Ιδιόκλιτα

Ορισμός:

Ιδιόκλιτα ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά τα οποία δεν κλίνονται σύμφωνα με μία από τις τρεις κλίσεις, αλλά κλίνονται με ιδιαίτερο τρόπο.

(Για τα ιδιόκλιτα βλ. περισσότερα στη Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής, σελ. 92, παρ. 151).

5. Άκλιτα

Ορισμός:

Άκλιτα ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά τα οποία δεν κλίνονται, διατηρούν δηλαδή σε όλες τις πτώσεις τον ίδιο τύπο.

(Για τα άκλιτα βλ. περισσότερα στη Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής, σελ. 92-93, παρ. 152).

6. Ελλειπτικά

Ορισμός:

Ελλειπτικά ονομάζονται τα ανώμαλα ουσιαστικά τα οποία είναι εύχρηστα μόνο σε ορισμένες πτώσεις.

(Για τα ελλειπτικά βλ. περισσότερα στη Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής, σελ. 93, παρ. 153).